

Підсумовуючи, можна констатувати закономірність, що чим більше Держава буде викупати ВВП - варанти, тим більше буде реальна ціна у порівнянні з номіналом. І також, чим більше публічних заяв, щодо ВВП -варантів від топ-представників усіх трьох гілок влади тим більше ціна. Враховуючи, що вже реальна ціна на VRI вища за номінальну, можна зробити висновок, що з погляду Моделі Талера відбулася адаптація і упевнитися, що в довгостроковій перспективі ціна буде зростати.

Список літератури

1. Thaler R. H. Behavioral Economics: Past, Present, and Future / Richard H. Thaler. // American Economic Review. – 2016. – №106. – С. 1577–1600.
2. Samson A. Behavioral Economics Guide 2015 (with an introduction by Dan Ariely) [Електронний ресурс] / Alain Samson // Behavioral Science Solutions Ltd. – 2015. – Режим доступу до ресурсу: <https://www.behavioraleconomics.com/the-be-guide/the-behavioral-economics-guide-2015/>.
3. Белан О. Ціна успіху. Економічний ріст за підсумками року може перевищити 4%, тому за це доведеться дорого заплатити [Електронний ресурс] / Олена Белан // Dragon Capital Ltd. – 2019. – Режим доступу до ресурсу: <https://dragon-capital.com/ru/media/our-comments/tsena-uspekha-ekonomicheskivy-rost-po-itogam-goda-mozhet-prevysit-4-za-eto-pridetsya-dorogo-zaplatit/>

Кріт О. М.

Національний університет «Києво-Могилянська академія»,
студентка БП- 4 «Економіка»

ВИД ВАЛЮТНОГО КУРСУ ЯК КЛЮЧОВИЙ ЧИННИК ЕФЕКТИВНОГО ВИХОДУ КРАЇНИ ІЗ ЕКОНОМІЧНОЇ КРИЗИ

Постановка проблеми. Невід’ємною складовою сучасного світу є система таких явищ як глобалізація та міжнародна інтеграція. Високий ступінь залежності країн одна від одної сприяє поширенню світових криз, які несуть різні наслідки для економік держав. Світові кризи проявляються у кожній країні по-різному у зв’язку із неоднаковим рівнем економічного розвитку, а перш за все через панування різних інструментів та типів економічних політик. Ключовим фактором міжнародної взаємодії країн є валютний курс, на основі якого відбувається зовнішньоторговельна діяльність. З кінця XX-го століття перед економістами кожної країни постає проблема у виборі режиму валютного курсу між фіксованим та гнучким для забезпечення найбільш ефективного та безболісного виходу економіки країни із світових криз, які стали невід’ємною складовою кожної інтегрованої країни.

Дослідження проблеми та аналіз кількісних макропоказників. Кожен вищезгаданий режим валютного курсу має свої переваги та позитивні ефекти для економічного розвитку, а саме фіксований валютний курс забезпечує впевненість бізнесу у довгостроковому періоді, стійкість інвестицій, а гнучкий у свою чергу виступає індикатором економічних змін та потребує менше ресурсів для його функціонування під час кризи. Для надання максимально об’єктивної оцінки ефективності певного режиму валютного курсу у кризовому стані економіки я проаналізувала основні макроекономічні показники України (як країни із фіксованим валютним курсом) та Польщі (як країни із плаваючим валютним курсом) у період світової кризи 2008 та 2009 роках. Для аналізу були обрані наступні показники: обмінний курс національної валюти до долара США, національний борг, міжнародні резерви, річний ВВП та експорт, тому що саме ці

індикатори безпосередньо вказують на фінансові можливості, економічний розвиток та ефективність міжнародної співпраці країни. Порівняння значень макропоказників двох країн у 2008 та 2009 роках, дало змогу проаналізувати їх зміну у найактивніший період світової кризи. Абсолютні значення статистичних даних та зміну у відсотках проілюстровано у даній таблиці:

	Обмінний курс національної валюти до долара США (мін./макс. знач.)	Національний борг, млрд \$	Міжнародні резерви, млрд \$	ВВП, млрд \$	Експорт, млрд \$
Україна (з фіксованим валютним курсом)					
2008 рік	4,5	37,0	31,5	181,3	67,0
2009 рік	8,5	41,5	26,5	117,1	39,8
Зміна у %	↑ на 88,9%	↑ на 12,2%	↓ на 15,9%	↓ на 35,4%	↓ на 40,9%
Польща (з плаваючим валютним курсом)					
2008 рік	2,1	212,8	62,2	533,6	170,5
2009 рік	3,7	232,3	79,5	439,8	136,5
Зміна у %	↑ на 76,2%	↑ на 9,2%	↑ на 27,8%	↓ на 17,6%	↓ на 20,0%

Таблиця 1.1 Статистичні значення показників та їх річна зміна у %

Із проведеного мною дослідження проглядається загальна тенденція у погіршенні значень розглянутих основних макропоказників обох країн у період активного розгортання світової кризи. Відбулося знецінення української гривні та польського злотого до долара США (вартість гривні зменшилась на 12,7% більше ніж вартість злотого), зростання національного боргу кожної країни (національний борг України зріс більше ніж борг Польщі на 3%), зменшення ВВП досліджуваних країн (ВВП України зменшилося на 17,8% у порівнянні із Польщею), зменшення експорту країн (український експорт погіршився на 20,9% більше відповідно до польського показника). Міжнародні резерви країн змінювалися у протилежних напрямках: українські міжнародні резерви зменшилися на 15,9% через активні інтервенції на валютних ринках для підтримання фіксованого обмінного курсу гривні, а польські міжнародні резерви навпаки збільшилися на 27,8%, тому що режим плаваючого валютного курсу не передбачає регулювання валютного курсу національної валюти на міжнародному ринку.

Шляхи вирішення проблеми та висновок. Протилежно різні за своєю сутністю режими валютних курсів, а саме фіксований та плаваючий, гарантують різний перебіг кризових явищ у економіках країн. За плаваючого валютного курсу спостерігається менше зростання національного боргу, ВВП та експорту, а також простежується збільшення міжнародних резервів. Попри те, що макроекономічне середовище країни включає в себе велику кількість показників та коефіцієнтів, а валютний курс залежить від макросередовища не однієї країни, а й світу загалом, проведений мною аналіз основних індикаторів вказує на більшу ефективність плаваючого валютного курсу у кризовому стані економіки у порівнянні із фіксованим.

Таким чином, країни із плаваючим валютним курсом порівняно із країнами, де встановлений фіксований валютний курс, проходять через кризові явища легше та швидше відновлюють темпи економічного зростання. Отже, плаваючий валютний курс, який вільно встановлюється відповідно до умов ринку, буде більш ефективним для України у період виходу із кризового стану економіки.

Список літератури

1. Посилення значимості монетарної політики в країнах Центральної і Східної Європи у посткризовий період і рекомендації для України. / Наук. ред. В. Юрчишин. – Київ: Заповіт, 2019. – 147 с;

2. Чинники, складові і результати запровадження і реалізації антикризової політики в окремих країнах світу та Україні. Прогноз соціально-економічного розвитку України у 2021р. / Наук. ред. В. Юрчишин. – Київ: Заповіт, 2021, 200с;
3. Статистика показника ВВП. – Режим доступу до ресурсу: https://data.worldbank.org/indicator/NY.GDP.MKTP.CD?end=2010&locations=UA-PL&most_recent_year_desc=true&start=1991
4. Статистика зміни валютних курсів. – Режим доступу до ресурсу: <https://ru.investing.com/currencies/>
5. Статистика національного боргу, експорту, імпорту. – Режим доступу до ресурсу на сайті: <https://countryeconomy.com/>
6. Міжнародні резерви Польщі. – Режим доступу до ресурсу: <https://knoema.ru/atlas/%D0%9F%D0%BE%D0%BB%D1%8C%D1%88%D0%B0/%D0%9C%D0%B5%D0%B6%D0%B4%D1%83%D0%BD%D0%B0%D1%80%D0%BE%D0%B4%D0%BD%D1%8B%D0%B5-%D1%80%D0%B5%D0%B7%D0%B5%D1%80%D0%B2%D1%8B>
7. Національний банк України: міжнародні резерви України. – Режим доступу до ресурсу: <https://bank.gov.ua/ua/markets/international-reserves-allinfo/dynamics?startDate=01.07.1991&endDate=01.07.2019>

Лук'янчук І. О.

ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана», студент 4-го курсу

СИСТЕМНА ДИНАМІКА ПОДАТКОВИХ НАДХОДЖЕНЬ ДО БЮДЖЕТУ

Економіка останнім розвивається в умовах турбулентності, а глобалізація призвела до посилення і розширення мережі факторів впливу на динаміку змін. В ході прийняття рішень необхідно усвідомлювати наслідки того чи іншого вибору по багатьох векторах і складових. Важливість цієї проблеми підтверджена тим, що Нобелівською премією в галузі економічних наук за 2021 рік нагороджені дослідники, які розвинули методологію аналізу причинно-наслідкових зв'язків [1]. Податкові надходження є основним джерелом доходів бюджетів в Україні і на динаміку цих надходжень впливає низка взаємопов'язаних факторів. Отже, дослідження системної динаміки податкових надходжень до бюджету є вельми актуальною задачею.

Системна динаміка застосовує побудову діаграм причинно-наслідкових зв'язків і впливів одних показників на інші впродовж часового ряду. Щоб дослідити систему, необхідно насамперед визначити її складові елементи і встановити взаємозв'язки між ними. Числові значення показників і темпи їх зрушень є необхідними і достатніми змінними для опису динамічної системи.

Процес дослідження системної динаміки починається з окреслення проблеми, яка має бути вирішена – ситуації, яка потребує кращого осмислення, або певної практики, яка має бути відкоригована (вдосконалена). При цьому, основними чинниками успіху аналізу є визначення елементів (факторів впливу) системи, інформації про стан кожного її елементу, а також застосовуваних підходів для прийняття рішень [2].

Ключова інформація в рамках аналізу податкових надходжень до бюджетів України наведена у таблиці 1.

Таблиця 1

Ключові дані в рамках аналізу податкових надходжень до бюджетів за 2016-2020 роки*

Показник	2016	2017	2018	2019	2020
ВВП офіційний, млрд. грн.	2385,4	2981,2	3560,3	3977,2	4191,8
Рівень тіньової економіки, %	35	32	31	28	30